

У неділю, 12 листопада 2017 р. померла відома серед українських археологів, бібліотекарів, митців, науковців Лариса Крушельницька, довголітній директор Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника.

Лариса Крушельницька народилася 5 квітня 1928 р. у Стрию в родині письменника Івана Крушельницького та Галі Левицької. Від дитинства доля дівчинки склалася трагічно: після переїзду Крушельницьких на Радянську Україну майже вся численна родина, крім дітей, була знищена. Самій Ларисі та її мамі вдалося врятуватися і повернутись до Львова завдяки турботі дружини М. Горького. У Львові Лариса навчалася в гімназії, далі в художньо-промисловій школі. В кінці 1943 р. Лариса з мамою перебралися на Захід. Дівчина навчалася в художній академії у Штутгарті, однак завершити навчання не вдалося, і далі дівчина працювала на заводі. Після війни повернулася до Львова, працювала реставратором Музею українського мистецтва, а звідти перейшла до Львівської філії Інституту археології. Спочатку була реставратором, а після здобуття історичної освіти (1966) стала археологом Інституту суспільних наук. Пройшла шлях від молодшого до провідного наукового співробітника. Як археолог займалася дослідженням культур доби бронзи-раннього заліза. 1973 р. захистила кандидатську дисертацію, 1991 стала доктором історичних наук. Чи не найвідомішою пам'яткою, дослідженою Крушельницькою, є багаточарова Бовшівська стоянка та відкрите на ній кельтське житло, яке стало важливим аргументом у тривалих наукових дискусіях. Важливим об'єктом, дослідженим Ларисою Іванівною, був висоцький могильник у Золочеві, до висоцької культури належали й поселення біля Конюшкова, Ясенова, Вербівчика, Бужка, Шкла. Ранньоскіфські об'єкти науковець дослідила у Черепині й Лагодові.

Розкопки у текучій і лоевій стали підставою для датування початку видобування солі в наших краях. Велике значення мали дослідження в зоні затоплення Дністровської ГЕС

(1970-1980-ті рр.). Польові дослідження не були самоціллю науковця: узагальнюючи їх, вона опублікувала понад 200 наукових праць, в т. ч. монографії про наші терени в добу раннього заліза, взаємозв'язки Прикарпаття з племенами Центральної і Східної Європи, про гальштатську, чорноліську культури, культуру Ноа.

Доба незалежності змусила вченого-археолога змінити характер діяльності: з осені 1991 р. вона очолила найбільшу наукову бібліотеку Галичини – ЛНБ ім. В. Стефаника. Відтоді вона значною мірою спричинилася до модернізації бібліотеки, створила в ній Науково-дослідний центр періодики, австрійську та німецьку читальні. За Крушельницької бібліотека перетворилася на потужний науковий осередок, почала організовувати цікаві наукові конференції, відновила позиції на міжнародній арені.

Працюючи в різних сферах, Лариса Крушельницька займалася також літературною творчістю. Вона автор публіцистичних творів «Вогнище з первовіку. Із записок археолога», «Заповіт Петра I», «Злочини Сандормохи стукають у моє серце». Великий розголос здобули спомини Лариси Іванівни «Рубали ліс...», дитячі книжечки «Звірятка в моєму житті», статті про рідних і близьких.

Не можна не згадати такого важливого періоду в житті науковця, як участь у відновленні та діяльності Наукового товариства ім. Шевченка. В ньому Крушельницька очолила Археологічну комісію, активно публікувалася в Запусках НТШ. Мені приємно згадати наші приятні стосунки протягом десятиліть. Лариса Іванівна підтримала мене у скрутні хвилини під час «львівської архівної справи», увійшла до складу Комітету захисту архівів.

Як справжній інтелегент, всіма силами боролася за збереження нашої історико-культурної спадщини. Для сучасників вона, як і Я. Дашкевич, була моральним авторитетом, думку її враховували всі, хто вболівав за долю України.

У ці скорботні хвилини висловлюємо глибоке співчуття Тетяні Крушельницькій, усім рідним і близьким Лариси Іванівни.

Іван СВАРНИК